

***ระดับและความสัมพันธ์ของทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา**

สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

**Lifelong Learning Skill Levels and Interrelationships among
Undergraduate Students in the Social Studies Program, Faculty of
Education and Human Development, Roi Et Rajabhat University**

อธยา เมตโรสง^{1*} ทิพย์สุดา ปรีดาพันธุ์²

Attaya Merdthaisong^{1*} Thipsuda Preedaphan²

¹ คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹ Faculty of Education, Roi-Et Rajabhat University, Thailand

² คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

² Faculty of Education, Roi-Et Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author e-mail: Attaya.merd@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านบุคคล ครอบครัว สถานศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำนวน 145 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามคุณลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษามีระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$) โดยทักษะความใฝ่เรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.13$) รองลงมา คือ ทักษะการคิด วิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{X}=4.12$) ขณะที่ทักษะการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X}=3.45$) และ ทักษะความคิดเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.36$) สำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ครอบครัว และสถานศึกษากับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญ ซึ่งอาจเกิดจากผลกระทบของปัจจัยภายนอก เช่น เครือข่ายเพื่อน การเรียนรู้นอกระบบ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่บุคคลสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้อย่างอิสระผ่านเทคโนโลยีต่างๆ เช่น ระบบการเรียนออนไลน์ ปัญญาประดิษฐ์ และเครือข่ายสังคมดิจิทัล

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์; การเรียนรู้ตลอดชีวิต; ปัจจัยส่วนบุคคล; ครอบครัว; สถานศึกษา

* Received: 6 June 2025, Revised: 28 July 2025, Accepted: 29 July 2025

ABSTRACT

This research aims to study the level of lifelong learning among students majoring in social studies and examine the relationship between personal, family, and University factors and lifelong learning of social studies students at Rajabhat Roi Et University. The sample consists of first- to fourth-year students studying in the first semester of the 2024 academic year in the Social Studies program, Faculty of Education, Rajabhat Roi Et University. A stratified random sampling method was used, with a total of 145 participants. The research instrument is a questionnaire on the characteristics of lifelong learning among students. The statistical methods used for data analysis include mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient. Standard deviation, Pearson correlation coefficient analysis. Research findings revealed that social studies students exhibited a high overall level of lifelong learning ($\bar{x} = 3.83$). The highest average was found in learning motivation skills ($\bar{x} = 4.13$), followed by critical thinking and data analysis skills ($\bar{x} = 4.12$). Meanwhile, technological literacy ($\bar{x} = 3.45$) and entrepreneurial thinking ($\bar{x} = 3.36$) were at a moderate level. The study further found no statistically significant relationship between lifelong learning and the personal, familial, and educational institution factors. This may be attributed to the influence of external factors, such as peer networks, non-formal learning experiences, and technological advancements. In particular, the digital age has enabled individuals to freely access knowledge through various technologies, including online learning systems, artificial intelligence (AI), and digital social networks.

Keywords: Correlation; Lifelong Learning; personal factors; family; University

บทนำ

การศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นผู้มีปัญญาความรู้ มีทักษะ สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่ความมั่นคงและพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศ ดังจะเห็นได้ว่าประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์และขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงให้กับสังคม โดยเฉพาะในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมยุคแห่งความรู้(Knowledge-based Society) ที่เน้นเรื่องความรู้ความสามารถของกำลังคนและภูมิปัญญาของประเทศ จึงเป็นผลทำให้หลายประเทศหันมาให้ความสำคัญกับการศึกษาในฐานะกลไกหรือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพกำลังคน สังคม และประเทศ ประเด็นสำคัญในการพัฒนาด้านการศึกษาต่างมุ่งสู่การพัฒนาด้านคุณภาพเป็นสำคัญ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2545) แนวคิดดังกล่าว สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในมาตรา 81 ได้ระบุไว้ชัดเจนว่า ให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้การศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณภาพ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกจิตสำนึกที่ดีที่ถูกต้อง

นโยบายทางการศึกษาหนึ่งที่ปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้วางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) โดยกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ว่า “มุ่งให้คนไทยสามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

โดยการขับเคลื่อนภายใต้วิสัยทัศน์คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) สอดคล้องกับกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มีการคิดตอนหนึ่งว่า “ระบบการศึกษามีคุณภาพ สามารถพัฒนาทักษะสำคัญและเอื้อต่อการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกช่วงวัย มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) นอกจากนี้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ยังมีเป้าหมายด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงวัย ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้สูงอายุ โดยให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา เพิ่มประสิทธิภาพระบบการจัดการศึกษาทุกระดับและพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงมีโครงสร้างพื้นฐานให้รองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) จะเห็นได้ว่านโยบายการศึกษาไทยมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในทุกระดับ ผู้เรียนควรจะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อที่จะเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและความสามารถอันจะช่วยให้สามารถเผชิญหรือรับมือกับการเปลี่ยนแปลงมากมายของสังคมที่จะเข้ามาอย่างต่อเนื่องในทุกช่วงชีวิต (กฤษพร อยู่สวัสดิ์, 2563)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีนโยบายด้านการศึกษานับสนับสนุนและส่งเสริมจัดการศึกษาด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง แต่ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดทักษะและมีคุณลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับทิศทางการศึกษา ตามที่ สุบิน ไชยยะ (2558) กล่าวว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยในปัจจุบัน มีสภาพแวดล้อมที่บ้านและชุมชนยังไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยยังไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอด ชีวิตอย่างแท้จริง กล่าวคือ สิ่งที้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้จากห้องเรียนยังไม่สอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเต็มที่ ไม่มีอิสระในการเรียนรู้เท่าที่ควร ไม่สามารถเลือกในสิ่งที่ตนสนใจหรือต้องการที่จะเรียนรู้ ไม่สามารถกำหนดเวลาเรียนและสถานที่เรียนได้ด้วยตนเอง รวมทั้งการจัดการเรียน การสอนจะเน้นเรียนแบบท่องจำเพื่อนำไปสอบให้ผ่านหรือเรียนต่อในชั้นสูง มากกว่าการนำความรู้ไปใช้ได้จริง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้การเรียนรู้ไม่เกิดประโยชน์ต่อชีวิต รวมทั้งนิสิตนักศึกษาจำนวนมาก เมื่อศึกษาจบแล้วหางานทำไม่ได้และไม่มีความรู้ทักษะที่เพียงพอที่จะประกอบอาชีพเองได้ เนื่องจากการจัดการศึกษาในปัจจุบันไม่ได้ให้เครื่องมือแก่ผู้เรียนที่จะแสวงความรู้ด้วยตัวเองในภายหน้า สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) กล่าวว่าผู้เรียนในปัจจุบันยังขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและทักษะดิจิทัล และสมรรถนะในการทำงานตามอาชีพ ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพตนเอง และพัฒนาผลิตภาพของงานเพื่อการพัฒนาประเทศได้ สภาวการณ์นี้ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงาน การทำงานในระดับต่ำกว่าวุฒิการศึกษา ขาดแคลนกำลังคนระดับกลางที่เป็นความต้องการของตลาดงาน รวมถึงการไม่สามารถสร้างนวัตกรรมหรือมูลค่าเพิ่มในผลผลิตของงานได้ นอกจากนี้ ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของนิสิตระดับปริญญาตรีของสุมนทนา พรหมบุญ (2547) พบว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ ไม่สนใจแสวงหาความรู้อย่างจริงจัง โดยเฉพาะการมีค่านิยมผูกติดกับใบปริญญาบัตร และคิดว่าเมื่อได้รับปริญญาแปลว่าเรียนจบแล้ว

สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนว่า การพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตถือเป็นเรื่องจำเป็นในสังคมยุคปัจจุบัน เพราะเป็นยุคที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและเป็นสังคมแบบพลวัตที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านอย่างรวดเร็ว การพัฒนาผู้เรียนจึงมิใช่เพียงแค่นี้ให้มีความรู้ติดตัว แต่ผู้เรียนต้องมีคุณลักษณะแห่งการเรียนรู้ สามารถประยุกต์องค์ความรู้ ตื่นตัวต่อการเรียนรู้ ปรับตัวและพัฒนาตนเองให้พร้อมต่อการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับชูศักดิ์ เอื้อโชคชัย (2559) พบว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านต่างๆ ของสังคมโลก ทำให้เยาวชนไทยซึ่งเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศในอนาคตต้องมีคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่รู้เท่าทัน สามารถปรับตัว และเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมไทยให้ดำเนินก้าวหน้าไปทัดเทียมกับนานาประเทศ ทั้งนี้การที่จะส่งเสริมบุคคลให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตได้นั้น จึงเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้นักศึกษาเป็นผู้มีคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิตและความสัมพันธ์ของทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผู้วิจัยคาดหวังว่าการทำวิจัยครั้งนี้จะสามารถพัฒนาผู้เรียนมีคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาการอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ปรับตัวได้กับสภาวะโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านบุคคล ครอบครัว สถานศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านบุคคล ครอบครัว สถานศึกษาน่าจะมีความสัมพันธ์กัน
2. การเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ ทักษะด้านการเรียนรู้ ความใฝ่เรียนใฝ่รู้ การคิดวิเคราะห์ข้อมูล การสื่อสารและการใช้ภาษา การใช้เทคโนโลยีและความคิดการเป็นผู้ประกอบการน่าจะมีความสัมพันธ์กัน
3. ปัจจัยด้านบุคคล ครอบครัว สถานศึกษาน่าจะมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบวิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methods) เพื่อวิเคราะห์ระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านบุคคล ครอบครัว สถานศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนา มหวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 227 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (sample size) คือ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนา มหวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ซึ่งขนาดตัวอย่าง (Sample size) ได้มาจากการใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) จำนวน 145 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) กับนักศึกษาแต่ละชั้นปี คือ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 39 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 36 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 36 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 34 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามคุณลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา มหวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา และระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม

ตอนที่ 2 คุณลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา เป็นข้อคำถาม แบบประมาณค่า (Rating Scale) ที่แสดงถึงระดับพฤติกรรมแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 6 ด้านละ 5 ข้อ ประกอบด้วย 1) ทักษะในการเรียนรู้ 2) ทักษะความใฝ่เรียนใฝ่รู้ 3) ทักษะการคิดวิเคราะห์ข้อมูล 4) ทักษะการสื่อสารการใช้ภาษา 5) ทักษะในการใช้เทคโนโลยี และ 6) ทักษะ การคิดการเป็นผู้ประกอบการ

ตอนที่ 3 ระดับและความสัมพันธ์ต่อคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ของนักศึกษาสาขาวิชาสังคม ศึกษา มหวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เป็นข้อคำถามมีลักษณะ แบบประมาณค่า (Rating Scale) แสดงถึง ระดับความคิดเห็นแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 3 ด้านละ 5 ข้อ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านบุคคล 2) ปัจจัยด้านครอบครัว และ 3) ปัจจัยด้านสถานศึกษา

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดย ประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ทุกข้อ แสดงว่าข้อคำถามมีความตรงสามารถนำไปใช้ได้ กล่าวคือ ค่าดัชนีความสอดคล้องต้องมีค่ามากกว่า หรือเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป (Rovinelli & Hambleton, 1977) จากนั้นนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha-coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับดี กล่าวคือ แบบสัมภาษณ์ที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความน่าเชื่อถือได้ สามารถใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 เตรียมความพร้อมและชี้แจงกับนักศึกษาเพื่อทำความเข้าใจในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ส่งแบบสอบถามออนไลน์ผ่านทาง Google Form ให้นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาแต่ละชั้นปี เพื่อตอบแบบสอบถามคุณลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จากนั้นติดตามการส่งแบบสอบถาม และได้รับแบบสอบถามครบถ้วนทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ จากข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา ระดับผลการเรียน

4.2 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา เกณฑ์การแปลความค่าเฉลี่ย ระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิตมี 3 ระดับ ดังนี้ (Kerlinger & Lee, 2000)

3.76 - 5.00 หมายถึง การเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับมาก

2.26 - 3.75 หมายถึง การเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับปานกลาง

1.00 - 2.25 หมายถึง การเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับน้อย

4.3 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient: r) เพื่อทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านบุคคล ครอบครัว สถานศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีเกณฑ์การแปลความระดับความสัมพันธ์ดังนี้ (Bartz, 1999 อ้างถึงใน สุขมาส อังศุโชติ, 2556)

การใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r_{xy}) ในการทดสอบสมมติฐาน มีเกณฑ์การแปลความระดับความสัมพันธ์ดังนี้

$r = 0.00-0.20$ หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก

$r = 0.21-0.50$ หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

$r = 0.51-0.80$ หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

$r = 0.81-1.00$ หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลมานำเสนอตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.ระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำแนกตามรายด้าน

ระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิต	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. ด้านทักษะในการเรียนรู้	4.05	0.60	มาก
2. ด้านทักษะความใฝ่เรียนใฝ่รู้	4.13	0.56	มาก

ระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิต	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
3. ด้านทักษะการคิด วิเคราะห์ข้อมูล	4.12	0.61	มาก
4. ด้านทักษะการสื่อสาร การใช้ภาษา	3.83	0.62	มาก
5. ด้านทักษะในการใช้เทคโนโลยี	3.45	0.58	ปานกลาง
6. ด้านทักษะความคิดการเป็นผู้ประกอบการ	3.36	0.56	ปานกลาง
รวม	3.83	0.58	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาโดยรวม มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$, S.D.=0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ทักษะความใฝ่เรียนใฝ่รู้ ($\bar{X}=4.13$ S.D.=0.56) รองลงมาคือด้านทักษะการคิด วิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.61) ด้านทักษะด้านการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.60) และทักษะการสื่อสาร การใช้ภาษา ($\bar{X}=3.83$ S.D.=0.62) ตามลำดับ ในขณะที่ด้านทักษะในการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X}=3.45$, S.D.=0.58) และด้านทักษะความคิดการเป็นผู้ประกอบการ ($\bar{X}=3.36$ S.D.=0.56) อยู่ในระดับปานกลาง

1.1 ปัจจัยคุณลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยคุณลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ ภาพรวม จำแนกตามรายด้าน

ปัจจัยคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ปัจจัยด้านบุคคล	4.15	0.71	มาก
ปัจจัยด้านครอบครัว	4.10	0.73	มาก
ปัจจัยด้านสถานศึกษา	4.26	0.70	มาก
รวม	4.17	0.71	มาก

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะในภาพรวมพบว่า ปัจจัยคุณลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ปัจจัยด้านสถานศึกษา ($\bar{X}=4.26$,S.D.=0.70) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านบุคคล ($\bar{X}=4.15$,S.D.=0.71) และปัจจัยด้านครอบครัว ($\bar{X}=4.10$, S.D.=0.73) ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์ของปัจจัยคุณลักษณะกับระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตารางที่ 3 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะกับระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา

ตัวแปร	X1	X2	X3	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Y7
X1	-	.715**	.696**	.054	.014	.108	.126	-.049	-.031	.070
X2	-	-	.645**	.098	.021	.081	.047	.050	.023	.083
X3	-	-	-	.059	-.021	.086	.087	-.050	.052	.062
Y1	-	-	-	-	.729**	.751**	.648**	-.056	-.094	.833**
Y2	-	-	-	-	-	.757**	.613**	-.113	-.085	.811**
Y3	-	-	-	-	-	-	.762**	-.083	-.072	.873**
Y4	-	-	-	-	-	-	-	-.088	-.037	.815**
Y5	-	-	-	-	-	-	-	-	.526**	.194*
Y6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.222**
Y7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*Sig. < 0.05, **Sig. < 0.01

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านบุคลิก (X1) ปัจจัยด้านครอบครัว (X2) ปัจจัยด้านสถานศึกษา (X3) และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Y7) ของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดในตารางที่ 3 พบว่า

สมมติฐานข้อที่ 1 สมมติฐานข้อที่ 1 ผลการทดสอบทางสถิติพบว่า ปัจจัยด้านบุคลิก (X1) ปัจจัยด้านครอบครัว (X2) และปัจจัยด้านสถานศึกษา (X3) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .000) โดยปัจจัยด้านบุคลิกมีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับปัจจัยด้านครอบครัว ($r = .715$) และปัจจัยด้านสถานศึกษา ($r = .696$) รวมถึงปัจจัยด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวก ระดับปานกลางกับปัจจัยด้านสถานศึกษา ($r = .645$) "

ปัจจัยด้านบุคลิก (X1) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านครอบครัว (X2) ในระดับปานกลาง ($r = .715$, Sig. = .000)

ปัจจัยด้านบุคลิก (X1) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านสถานศึกษา (X3) ในระดับปานกลาง ($r = .696$, Sig. = .000)

ปัจจัยด้านครอบครัว (X2) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านสถานศึกษา (X3) ในระดับปานกลาง ($r = .645$, Sig. = .000)

สมมติฐานข้อที่ 2 “การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Y7) ได้แก่ ด้านทักษะการเรียนรู้ (Y1) ด้านทักษะความใฝ่เรียนรู้ (Y2) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ข้อมูล (Y3) ด้านทักษะการสื่อสารและการใช้ภาษา (Y4) ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี (Y5) และด้านทักษะความคิดการเป็นผู้ประกอบการ (Y6) น่าจะมีความสัมพันธ์กัน”

ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ พบว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Y7) ทั้งหมด 6 ด้าน (15 คู่

ความสัมพันธ์) มีความสัมพันธ์จำนวน 7 คู่ที่มีค่า Sig. < .05 กล่าวคือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Y7) ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ (Y1) ด้านทักษะความใฝ่เรียนใฝ่รู้ (Y2) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ข้อมูล (Y3) ด้านทักษะการสื่อสารและการใช้ภาษา (Y4) ด้านความคิดการเป็นผู้ประกอบการ (Y6) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแต่ละคู่ความสัมพันธ์มีทิศทางและระดับความสัมพันธ์ดังนี้ (ตารางที่ 3)

คู่ที่ 1 ด้านทักษะการเรียนรู้ (Y1) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับด้านความใฝ่เรียนใฝ่รู้ (Y2) ในระดับปานกลาง ($r=.729$, Sig.= .000)

คู่ที่ 2 ด้านทักษะการเรียนรู้ (Y1) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ข้อมูล (Y3) ในระดับปานกลาง ($r=.729$, Sig.= .000)

คู่ที่ 3 ด้านทักษะความใฝ่เรียนใฝ่รู้ (Y2) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ข้อมูล (Y3) ในระดับปานกลาง ($r=.751$, Sig.= .000)

คู่ที่ 4 ด้านทักษะการเรียนรู้ (Y1) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับด้านทักษะการสื่อสารและการใช้ภาษา (Y4) ในระดับปานกลาง ($r=.757$, Sig.= .000)

คู่ที่ 5 ด้านทักษะความใฝ่เรียนใฝ่รู้ (Y2) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับด้านทักษะการสื่อสารและการใช้ภาษา (Y4) ในระดับปานกลาง ($r=.648$, Sig.= .000)

คู่ที่ 6 ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ข้อมูล (Y3) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับด้านทักษะการสื่อสารและการใช้ภาษา (Y4) ในระดับปานกลาง ($r=.613$, Sig.= .000)

คู่ที่ 7 ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี (Y5) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับด้านทักษะความคิดการเป็นผู้ประกอบการ (Y6) ในระดับปานกลาง ($r=.526$, Sig.= .000)

สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยด้านบุคคล (X1) ปัจจัยด้านครอบครัว (X2) และปัจจัยด้านสถานศึกษา (X3) น่าจะมีความสัมพันธ์กับ ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Y7) ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ พบว่าได้ค่า Sig. > .05 ในทุกคู่ความสัมพันธ์ ดังนั้นจึง ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) กล่าวคือ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสถานศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาระดับและความสัมพันธ์ของทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดในครั้งนี้มีข้อค้นพบที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา พบว่า มีระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 อยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา งามดี (2564) ที่ศึกษารูปแบบการเรียนรู้และทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตพบว่า ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่ในระดับมาก และสุดศิริ หิรัญขุนทดและคณะ (2564) ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษามีความรู้ประสบการณ์ตาม

โครงสร้างหลักสูตรผ่านกระบวนการสอนที่หลากหลายทั้งระบบออนไลน์และในชั้นเรียน เรียนรู้ผ่านโปรแกรมต่างๆด้วยตนเอง และเป็นการเรียนรู้แบบเชิงรุก การเรียนรู้เน้นการมีส่วนร่วมและสามารถเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนด้วยตนเอง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือทักษะความใฝ่เรียนใฝ่รู้ (ค่าเฉลี่ย 4.13) รองลงมาคือ ทักษะการคิด วิเคราะห์ข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 4.12) และทักษะในการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.05)) เนื่องจากหลักสูตรสังคมศึกษามีกระบวนการสอนที่เน้นการสอนแบบบูรณาการตามธรรมชาติของศาสตร์ มีกระบวนการคิดและสืบค้นผ่านการเรียนแบบปัญหาเป็นฐาน และวิจัยเป็นฐาน ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบ เพื่อนำข้อมูลมาทดสอบสมมติฐานและอธิบายและเชื่อมโยงปรากฏการณ์ทางสังคม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้ผ่านวิธีการเรียนรู้ที่ตนเองถนัด (Learning Style) ทำให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาข้อมูล โดยตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนรู้ตนเองของตนเอง ใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลในการสืบค้น ช่วยฝึกทักษะการคิด วิเคราะห์ข้อมูลและทักษะการสื่อสารที่ให้ผู้เรียนต้องมีทักษะการเรียนรู้ เช่น ผู้เรียนเกิดข้อสงสัยในการเรียนจะนำไปสู่ศึกษาค้นคว้า ตั้งคำถามและฝึกทดลองทำสิ่งต่างๆ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น เพื่อปรับวิธีการเรียนรู้ เพื่อทบทวนปรับปรุงตนเองในการเรียนรู้อยู่เสมอ โดยในหลักสูตรสังคมศึกษามีการจัดการสอนโดยใช้การวิจัย และโครงการเป็นฐานในการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น รายวิชาการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มนุษย์กับสังคม การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา เป็นต้น รายวิชาเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด รู้จักวางแผนการทำงานและการทำงานร่วมกับชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑารัตน์ จันทร์ประครองและคณะ (2564) พบว่าระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีความคิดเห็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาไม่เพียงแต่เรียนจากตำราเรียน สื่อออนไลน์เท่านั้น แต่กิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวันเป็นการเรียนรู้ทั้งสิ้น แม้กระทั่งเรื่องบางเรื่องหรือบางสิ่งบางอย่างไม่สามารถเรียนรู้ได้แค่ในห้องเรียนเท่านั้น ต้องพัฒนาตนเองด้วยการค้นคว้าหาความรู้ต่างๆให้ทันสมัยอยู่เสมอ โดยเครื่องมือสารสนเทศต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง สิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การที่ให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีได้ทำการวิจัยได้ค้นคว้าสิ่งใหม่ เป็นการเก็บเกี่ยวประสบการณ์ให้เป็นคนนักคิด นักทำ และนักเรียนรู้เพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการประกอบอาชีพในอนาคต ทำให้สามารถเรียนรู้วิธีการคิดนอกกรอบและนำไปสู่การพัฒนาทักษะของตนเอง

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านบุคคล ครอบครัว สถานศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา เพื่อให้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 การทดสอบสมมติฐานด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) ของปัจจัยด้านบุคคล ครอบครัวและสถานศึกษา พบว่า ได้ค่า Sig. < .05 (Sig. = .000) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) กล่าวคือ ปัจจัยด้านคุณลักษณะทั้ง 3 ด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุลศักดิ์ สุขสบาย (2560) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต 3 ปัจจัย ประกอบด้วยปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านโรงเรียนและปัจจัยด้านส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยทั้ง 3 ด้านมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน ตามที่จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์ (2556) กล่าวว่า การเรียนรู้ของ

บุคคลเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างบุคคล สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรม ซึ่งบุคคลมีการเรียนรู้จากการสังเกตจากตัวแบบของสังคมที่มีความใกล้ชิดและมีอิทธิพลต่อบุคคลนั้น เช่น ครอบครัว เพื่อน โรงเรียน รวมถึงตัวแบบที่เป็นเรื่องราวจากสื่อที่มีความหลากหลาย ทำให้บุคคลมีการจดจำและได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้

สมมติฐานข้อที่ 2 การเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ ทักษะด้านการเรียนรู้ ความใฝ่เรียนใฝ่รู้ การคิดวิเคราะห์ข้อมูล การสื่อสารและการใช้ภาษา การใช้เทคโนโลยีและความคิดการเป็นผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษพร อยู่สวัสดิ์,วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา และธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล (2565) ศึกษาเกี่ยวกับโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตพบว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นจะเกิดขึ้นมาจากตัวบุคคลก่อนที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนในทุกเรื่อง ส่งผลให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการสอบถามจากเพื่อน ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตลอดจนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อแสวงหาความรู้ ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและจุลศักดิ์ สุขสบาย (2560) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตที่ดีของนักเรียนมีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน 5 ด้านคือความสามารถในการเรียนรู้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสามารถในการเรียนรู้กับผู้อื่น ความสามารถในการเรียนรู้เทคโนโลยีและความใฝ่รู้ใฝ่เรียน เห็นได้ว่าเมื่อนักศึกษามีความสนใจเรียนรู้อาจมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการค้นหาคำตอบร่วมกันผ่านการพูดคุย ทำงานกลุ่ม ใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางในการสืบค้นและแลกเปลี่ยนข้อมูลทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันโดยไม่จำกัดพื้นที่และเวลา สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในห้องเรียน สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงบริบททางการศึกษาในปัจจุบัน

สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสถานศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาจเนื่องมาจากช่วงวัยในระดับอุดมศึกษาเป็นช่วงที่บุคคลแสวงหาอัตลักษณ์และความเป็นตัวของตัวเอง (Erikson, 1968) นักศึกษาจะเริ่มลดการพึ่งพาครอบครัว และหันไปหาการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีบทบาทในการชี้นำ ค่านิยม พฤติกรรม และทัศนคติต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ การที่เพื่อนมีทักษะหรือพฤติกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาจกระตุ้นให้บุคคลในกลุ่มเลียนแบบหรือมีแรงจูงใจเรียนรู่มากขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของ Bandura (1977) อธิบายว่ามนุษย์เรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น โดยเฉพาะกลุ่มที่บุคคลให้คุณค่า เช่น กลุ่มเพื่อน โดยเฉพาะในระดับมหาวิทยาลัย เพื่อนจึงถือเป็นแบบอย่าง (model) ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ เพื่อนจึงเป็นแหล่งให้ข้อมูล ชี้แนะ และแบ่งปันประสบการณ์การเรียนรู้ เช่น แนะนำคอร์สออนไลน์ เครื่องมือดิจิทัล หรือโอกาสในการเรียนรู้นอกห้องเรียน ซึ่งอาจส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยตรง (Zepke & Leach, 2010) สำหรับปัจจัยด้านครอบครัว แม้ว่าครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการขัดเกลาทางสังคมและสนับสนุนการเรียนรู้ในช่วงวัยเด็กและวัยรุ่น แต่เมื่อบุตรเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา บทบาทของครอบครัวมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากนักศึกษามีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ประกอบกับการมีเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น AI, โซเชียลมีเดีย และระบบการเรียนออนไลน์ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างอิสระ (UNESCO, 2016; OECD, 2021) ด้วยเหตุนี้จึงอาจทำให้ปัจจัยด้านครอบครัวจึงไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะการ

เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนปัจจัยด้านสถานศึกษา พบว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตเน้นการแสวงหาความรู้โดยสมัครใจและต่อเนื่อง ไม่จำกัดอยู่ในห้องเรียนหรือสถานศึกษา เช่น การเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต การฝึกอบรมในที่ทำงาน การอ่านหนังสือ หรือการเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิต สอดคล้องกับ Field, J. (2006) เสนอว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นนอกระบบการศึกษา โดยผู้เรียนเป็นผู้เลือกเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและไม่ขึ้นกับสถาบัน จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตมักเกิดขึ้นนอกห้องเรียน โดยผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเป้าหมายของตนเอง และเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านเทคโนโลยีและประสบการณ์ชีวิต โดยเฉพาะผู้ที่มีความสนใจใฝ่เรียนรู้อยู่จะสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ขึ้นกับระบบการศึกษาแบบดั้งเดิม (Ryan & Deci, 2000) ซึ่งมักเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาโดยตรง และอาจไม่สอดคล้องกับลักษณะของการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ ดังนั้น ปัจจัยด้านบุคคล ครอบครัว และสถานศึกษา แม้มีบทบาทต่อการเรียนรู้ในช่วงวัยเด็ก แต่ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา กลับพบว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์น้อย เนื่องจากผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะได้ด้วยตนเองผ่านเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษาคุณลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า ทักษะในการใช้เทคโนโลยี และทักษะความคิดการเป็นผู้ประกอบการ ของนักศึกษายุกระดับปานกลาง หลักสูตรควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ใช้กระบวนการกลุ่มเทคนิคแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่พัฒนาทักษะเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ และสอดแทรกแนวคิดการเป็นผู้ประกอบการผ่านรูปแบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาเป็นอาชีพที่ 2 สร้างโอกาสและทางเลือกในอนาคต

1.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านบุคคล ครอบครัว สถานศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาอาจมีปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน ประสบการณ์ร่วม และด้านความสัมพันธ์ในเชิงจิตวิทยาที่มีผลต่อทัศนคติของบุคคล คณะจึงควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมกลุ่มของนักศึกษาเพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตร่วมกัน เช่น การจัดเวทีสัมมนาโครงงานการจัดประชุมวิชาการและกิจกรรมกีฬาระหว่างคณะ/มหาวิทยาลัย เป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างนักศึกษาในการทำงานและแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มเพื่อนต่างคณะและสถาบัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในด้านความสัมพันธ์กลุ่มเพื่อน และด้านกลุ่มสังคมออนไลน์

2.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ตัวแปรอื่นๆ เช่น ตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว กับระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.3 ควรมีการศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

องค์ความรู้ใหม่

การเรียนรู้ในปัจจุบันไม่ได้มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เพียงอย่างเดียว การเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นพร้อมกับการเข้าใจความเปลี่ยนแปลงที่สะท้อนสังคมในการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learner) ให้เกิดขึ้น โดยการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนต้องอาศัยทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้เทคโนโลยีที่ช่วยสืบเสาะจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ทักษะการเรียนรู้ รวมถึงทักษะความคิดการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่มาประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า ทักษะในการใช้เทคโนโลยี และ ทักษะความคิดการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งอยู่ระดับปานกลาง จึงควรมีการส่งเสริมทักษะเทคโนโลยีผ่านกระบวนการสอนในชั้นเรียน รวมถึงส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอาชีพที่ 2 ผ่านแนวคิดการเป็นผู้ประกอบการเพื่อสามารถนำไปปรับใช้จริงในอนาคต ส่วนด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสถานศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากอาจมีปัจจัยด้าน เช่น ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน โดยช่วงวัยในระดับอุดมศึกษาเป็นช่วงที่บุคคลแสวงหาอัตลักษณ์และความเป็นตัวของตัวเอง เริ่มลดการพึ่งพาครอบครัว และต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน การทำงานทำกิจกรรมและการใช้เวลาว่างร่วมกันอาจส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาได้

เอกสารอ้างอิง

- กฤษพร อยู่สวัสดิ์. (2563). *แนวทางในการส่งเสริมการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กฤษพร อยู่สวัสดิ์, วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา, และธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล. (2565). การศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 42(1).76-87
- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์. (2556). *จิตวิทยาทั่วไป*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฑารัตน์ จันทร์ประคอง, กิตติ ชุณหศิริวงศ์ และอรไท ชั่วเจริญ. (2564). องค์ประกอบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรามคำแหง. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 8(11), 141-156
- จุลศักดิ์ สุขสบาย. (2560). *การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูศักดิ์ เอื้องโชคชัย. (2559). คุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับเยาวชนไทย. *Journal of Education Studies*, 44(4), 64-80
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579*.
<http://www.onec.go.th/index.php/book/BookView/1540>

- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการการพุทธศาสนาชาติ. (2561). *พุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580* (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา). https://sto.go.th/sites/default/files/2019-%2012/NS_PlanOct2018.pdf
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2545). *ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. สำนักพิมพ์พิมพ์ดี
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). *ระเบียบวิธีการวิจัยสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 12). เพ็ญพ. ปรีณิตัง.
- สุดศิริ หิรัญขุนหะ, สุกานดา บุญคง และศศิธร พุ่มดวง. (2564). สมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาพยาบาลปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคต่อการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิต. *วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์*, 41(4). 38-49.
- สุบิน ไชยยะ และคณะ. (2558). ทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย: กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 21(3), 149–171.
- สุภมาส อังสุโชติ. (2556). การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. ใน *เอกสารการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน หน่วยที่ 6*. เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- สุนทนา พรหมบุญ. (2547). ฝ่าวิกฤติอุดมศึกษาไทย. ใน *เอกสารการประชุมสัมมนาวิชาการ ทปอ. ประจำปี พ.ศ.2547*. ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัย.
- อภิญา งามดี. (2564). การศึกษาความสัมพันธ์ค่านิยมค่านิยมระหว่างรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 15(3), 147-159
- Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. Prentice-Hall.
- Field, J. (2006). *Lifelong learning and the new educational order* (2nd ed.). Stoke-on-Trent: Trentham Books.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and Crisis*. W. W. Norton & Company.
- Kerlinger, F. N., & Lee, H. B. (2000). *Foundations of behavioral research* (4th ed.). Harcourt College Publishers.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, (2), 49–60.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54–67.
<https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. Harper & Row.

UNESCO Institute for Lifelong Learning. (2016). *3rd Global Report on Adult Learning and Education (GRALE III)*. Hamburg: UIL.

Zepke, N., & Leach, L. (2010). *Improving student engagement: Ten proposals for action*.

Active Learning in Higher Education, 11(3), 167–177.

<https://doi.org/10.1177/1469787410379680>